

MEDDELANDEN FRÅN
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN

ÅRGÅNG VI

DEN 8 MARS

ÅRGÅNG VI

N:R 20

1921

N:R 20

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: REINHOLD NAUCLÉR

SVENSKA
TEKNOLOGFÖRENINGENS
VERKSAMHET UNDER ÅR 1920

STYRELSE- OCH REVISIONSBERÄTTELSE AV-
GIVNA TILL FÖRENINGENS

STÄMMA DEN 16 MARS 1921

AV

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
STYRELSE
OCH FÖRENINGENS REVISORER

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS HANDLINGAR. 139.

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS VERKSAMHET UNDER ÅR 1920.

Till Svenska Teknologföreningen.

Styrelsen för Svenska Teknologföreningen får härmed avgiva berättelse över Föreningens verksamhet under år 1920.

1. Medlemmar.

Under året hava i Föreningen inträtt 152 st. nya ledamöter, därav 77 st. förutvarande medlemmar av Tekniska Högskolans studentkår i enlighet med stadgarna § 4.

Enligt vad känt är, har Föreningen under året genom döden förlorat 34 st. ledamöter, nämligen:

SCHWANBOM, BROR ARVID, disp.,

LINDERS, JOHAN OSKAR VILHELM, civiling.

NILSSON, CARL J., ing.

CENTERWALL, TURE GEORG JULIUS DANFELT, civiling.

BERG, LARS, gen.-dir., f. d. landshövding

RING, LAURITZ OLAF CHRISTIAN, disp.

NORDENFELT, THORSTEN WILHELM, kammarherre

HAGELFELDT, ALFRED GABRIEL HERMAN, civiling

ÅBERG, ADOLF GUSTAF, civiling.

ECKERT, FRITZ HERMAN WILHELM, intendent

SVEDMARK, J. V. LENNART, civiling.

PETTERSSON, INGE, civiling.

HANSSON, C. MAGNUS, ing.

EKHOLM, NILS MAGNUS ANTON, löjtn.

SJÖGREN, CARL AXEL THEODOR, civiling.

SVANQVIST, ERNST AUGUST, ing.
 WAERN, WILLIAM, bergsing.
 BJÖRKMAN, PER HERMAN, disp.
 SVEDBERG, SVEN, bruksdisp.
 BLUME, GUSTAF A., ing.
 JACOBSSON, STEN, löjt.
 FOLCKE, THEODOR J., arkitekt
 NORDSTRÖM, CARL FREDRIK THEODOR, f. d. landsh.
 AHLBOM, CARL AUGUST WILHELM, civiling.
 LANDIN, JOHN, civiling.
 WAHLBERG, FREDRIK WILHELM ALEXANDER, bergsing.
 BRUNAU, SVEN, civiling.
 TIDBLAD, ANDERS EMIL, ing.
 AMILON, SJUNNE, disp.
 JULÉN, AXEL ELON, stadsarkitekt
 ALSTERBERG, OSWALD AUGUST, civiling.
 FJELLSTRÖM, C. FREDRIK S., maskining.
 NYLANDER, SIXTEN OSKAR, civiling.
 KEY, CARL LEONARD, överstelöjtn.

Stadgad årlig avgift har erlagts av 2 570 st. ledamöter, varav 1 228 st. voro bosatta i Stockholm med omnejd, 1 269 st. annorstädes i Sverige och 73 st. i utlandet. Dessutom har ständigt ledamotsavgift erlagts av 9 st. ledamöter, varigenom antalet ständiga ledamöter till 1921 års ingång stigit till 95 st. De röstberättigade ledamöternas antal utgjorde vid samma tidpunkt 2 803.

2. Sammanträden.

Inom Föreningen hava under året hållits 62 sammanträden, nämligen Föreningens årsmöte den 23 och 24 mars, 4 stämmor, 2 ordinarie och 2 extra, 5 allmänna sammankomster med Föreningen i dess helhet samt 52 avdelnings-sammanträden sålunda fördelade:

Avd. för Mekanik	9
» » Elektroteknik	12
» » Husbyggnadskonst	9

Avd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst...	9
» » Kemi och Bergsvetenskap	9
» » Skeppsbyggnadskonst	2
» » Teknisk undervisning	2
Summa	52

I ovanstående är inräknat Avdelningens för Mekanik årsmöte den 23 okt.

Av Avdelning för Husbyggnadskonst anordnades den 28 juni—1 juli ett nordiskt arkitektmöte, med deltagare från Sverige, Norge och Danmark.

Föreningens styrelse har under året hållit 15 sammanträden.

3. Kommittéer.

Följande kommittéer hava under året avslutat, resp. tillsatts, men ännu ej avslutat sitt arbete:

1. <i>Avslutade:</i>	Avd.
Högre tekn. underv.-kommitté för granskn. av samarb. delegat. utlåtande	—
Celluloid-brandförordnings-kom.	K. V.
Kom. för normer f. el. mask. o. transf.	E.
Eldstadspristävlingsskom. II.	M.
Patentlagkommittén II.	—
Elektivpraktikkom.	—
Ingenjörsavlöningsstatistikkom. II.	—
Avvägningskommittén	Y.
2. <i>Tillsatta, ännu vid årsskiftet 1919—1920 ej avslutade:</i>	Avd.
Byggnadsstandardiseringskommittén	H.
(avsl. beträffande typer för fönster och dörrar)	
Gruvlagskommittén	K.
Kom. f. omredig. av Handbok IV	M.
Valkommittén för år 1921	—

4. Samarbete med andra tekniska föreningar m. m.

Det av de samarbetande tekniska föreningarnas delegation för frågan om *den högre tekniska ingenjörsutbildningen i Sverige* har granskats av en särskild kommitté inom Svenska Teknologföreningen, vilken kommitté den 20 dec. 1920 avgivit utlåtande, som kommer att föreläggas Föreningen vid extra sammanträde den 15 febr. 1921.

På förslag av styrelsen beslöt Föreningen vid ordinarie stämma den 23 mars 1920 att föreslå vederbörande föreningar, att *Ingenjörsföreningen i Halmstad* finge ansluta sig till samarbete enligt gällande grunder för samarbete mellan »Sveriges samarbetande tekniska föreningar». Efter verkställd omröstning har detta förslag antagits, vadan numera även nyssnämnda föreningen är berättigad deltaga i dylikt samarbete.

Efter förslag från Styrelsen hava de samarb. tekniska föreningarna beslutat förklara samarbetsdelegationens rörande *Departementalreformen* arbete avslutat.

Föreningen har efter inbjudan varit representerad av överingenjör S. Nauckhoff vid ett av Dansk Ingenjörforening och Danmarks naturvidenskabelige samfund anordnat möte i Köpenhamn den 6 och 7 febr. 1920, varvid diskuterades riktlinjer för *skandinaviskt samarbete i fråga om ingenjörsvetenskapligt forskningsarbete*.

Vid ett för samma ärendes diskuterande hållet sammanträde i Den norske Ingenjörforening den 26 mars 1920 representerades Sv. T. F. av överdirektör A. Wallén.

Vid *Ingenjörsmässan i Gävle den 22—25 sept. 1920* representerades Sv. T. F. av övering. S. Nauckhoff, professor A. Johansson och byråchef K. A. Fröman.

På anmodan av *Sveriges privatanställdes Pensionskassa* har Styrelsen utsett två ledamöter i överstyrelsen för nämnda kassa för perioden 1920—1925.

5. Medlemskap i andra föreningar.

Svenska Teknologföreningen har under året varit korporativ medlem i följande sammanslutningar:

Sveriges tekniskt-industriella skiljedomsinstitut;
Intern. Verband f. Gewerb. Rechtschutz;
Assoc. perm. des Congrès de Navigation.

Till Samfund för Hembygdsvård hava under året varit anslutna Föreningens Avdelningar för Husbyggnadskonst, Elektroteknik, Väg- och Vattenbyggnadskonst samt Kemi- och Bergsvetenskap.

6. Stadgar och ordningsregler.

Vid extra stämma den 27 okt. 1920 delgavs Föreningens förslag från Styrelsen om ändring av stadgarnas §§ 20, 21 och 22 och vid ordinarie stämma den 17 nov. 1920 antogs med acklamation nämnda förslag, innebärande att dessa paragrafer skola från och med den 1 jan 1921 hava följande lydelse:

§ 20.

I Föreningen *invalid* ledamot har att erlagga en *inträdesavgift* av 75 kronor. För förutvarande medlem av Tekniska högskolans studentkår, vilken enligt § 4 inträder som ledamot i Föreningen eller inväljes i Föreningen före fyllda 30 år, utgör dock inträdesavgiften 15 kronor.

§ 21.

Ledamot erlägger på tid, som av Föreningens styrelse bestämmes, en *årsavgift*, vilken utgör:

- a) för i Stockholm med omnejd bosatta personer:
under 30 år 40 kronor
och över 30 år 60 »
sådana ledamöter över 60 år dock obetaget att erlagga den lägre avgiften 40 kronor:
- b) för övriga ledamöter:
under 30 år 30 kronor
och över 30 år 40 »

sådana ledamöter över 60 år dock obetaget att erlægga den lägre avgiften 30 kronor. Årsavgift fordras ej under det år, då inträdesavgift erlagts.

§ 22.

Ledamot, som på en gång erlägger 800 kronor, är för all framtid från årsavgift befriad.

Avdelningarna för Väg- och Vattenbyggnadskonst, för Skeppsbyggnadskonst samt för Teknisk Undervisning hava under året vidtagit av styr. godkända ändringar av sina arbetsordningar.

7. Föreningshusfrågan.

Utbytet av Svenska Teknologföreningens Fastighetsaktiebolags obligationer mot preferensaktier i bolaget har under året fortgått, så att vid årsskiftet tecknats preferensaktier till ett belopp av sammanlagt 548 000 kr., varav 177 800 kr. under år 1920. Som gåvor till Föreningen hava under samma år överlämnats obligationer, att utbytas mot preferensaktier, till ett nominellt belopp av 25,200 kr., varigenom Föreningens preferensaktieinnehav i bolaget stigit till 130 900 kr.

Vid extra stämma den 21 maj 1920 framlades från Fastighetsaktiebolagets styrelse framställt förslag till ny lösning av Föreningens lokalfråga, baserat på att bolaget skulle från A.-B. Göteborgs Bank inköpa fastigheterna nr:is 6, 7 och 18 i kv. Åskslaget i Stockholm och att därvid bolagets fastigheter i kv. Stuten skulle ingå i likviden. På grund av de ekonomiska fördelar, som ansågos vara förenade med denna lösning, i det att därigenom undveks ett omfattande nybygge, för vilket kostnaderna voro mycket svåra att med säkerhet beräkna, beslöts uppdraga åt Föreningens styrelse att sluta preliminärt kontrakt med Fastighetsaktiebolaget i huvudsaklig överensstämmelse med vid stäm-

man föreliggande förslag, innebärande att till Föreningens disposition skulle i fastigheterna i kv. Åskslaget ställas till förfogande tills vidare provisoriska lokaler att tillträdas senast den 1 okt. 1921, samt viss utfästelse från bolaget att i samma fastigheter upplåta permanenta föreningslokaler, sedan fastigheterna av bolaget tillträtts. Beslutet fattades under villkor att Fastighetsbolaget i samråd med Föreningens styrelse komme att inköpa Göteborgsbankens ifrågavarande fastigheter. Köpet avslöts sedermera genom kontrakt den 31/5 1920.

Vid årsskiftet pågingo utredningar om lämpligaste anordnandet av lokaler för Föreningen i de inköpta fastigheterna.

9. Teknisk Tidskrift och Föreningens förlagsverksamhet.

Förlagbolagets verksamhet har, såsom närmare framgår av bolagets års- och revisionsberättelser, varit ur flera synpunkter mycket tillfredsställande, oaktat bolaget givetvis haft att övervinna vissa svårigheter på grund av det i förhållande till omsättningen ringa aktiekapitalet, vilket gjort att vinstmedlen måst i största möjliga omfattning tagas i anspråk för bolagets rörelse.

Antalet textsidor i Teknisk Tidskrifts olika avdelningar i årgångarna för 1919 resp. 1920 angivas nedan.

	Antalet textsidor år 1919 år 1920	
Veckoupplagan	544*	634**
Jubileumsnummer	—	119
Avdelning för Mekanik	164	184
» » Elektroteknik	170	188
Transport	878	1 125

* Inberäknat specialhäfte.

** Inberäknat specialhäfte. Dessutom har i 7 000 ex. utgivits ett Lantbruksnummer om 32 sidor.

*

	Transport:	878	1 125
Avdelning för Arkitektur		154	168
» » Väg- o. Vattenbyggnadskonst		148	150
» » Kemi och Bergsvetenskap...	202*	232	
» » D:o för mutsedlar		77	—
» » Skeppsbyggnadskonst		176	176
	Summa	1 635	1 851

Sedan Avd. för Kemi och Bergsvetenskap avstyrkt fortsatt intagande av mutsedelsförteckningar i Tekn. Tidskrift, hava dessa förteckningar utslutits ur tidskr. fackavdelning för Kemi och Bergsvetenskap från och med 1920.

I anledning av tidskriftens 50-åriga tillvaro har i 5 000 ex. utgivits ett större jubileumshäfte.

9. Pristävlingar m. m.

På grund av att ej samtliga de sakkunniga som erhållit i uppdrag verkställa granskning av tävlingsskrifterna till 1919 års Polhemspristävlan hunnit avgiva sina utlåtanden kunde styrelsen ej före 1920 års utgång fatta beslut rörande eventuella pris.

Styrelsen har på förslag av överingenjör C. A. Rosander uttalat sig för vissa allmänna riklinjer för prisbedömning av Polhemstävlingsskrifter.

På initiativ av byråchefen K. P. Dahlström utlystes i mars 1920 en tävling om en ny föreningsvisa. Vid tävlingstidens utgång den 1 dec. 1920 hade 8 st. tävlande inkommit med förslag, vilka dock ej före årsskiftet blivit av styrelsen slutbedömda.

Ahlsellska stipendiet har under året utdelats.

10. Övriga inom Föreningen behandlade viktigare ärenden.

Frånsett inre föreningsangelägenheter hava följande ärenden behandlats vid allmänna föreningssammanträden:

* Inber. specialhäfte.

Vid allm. sammankomst den 18 februari.

»Den högre ingenjörutbildningen i Sverige». Efter redogörelse av byråchefen K. P. Dahlström rörande ärendets tidigare behandling inom Föreningen, hänsköts föreliggande av en delegation, utsedd av Sveriges samarbetande tekniska föreningar, avgivet utlåtande till en kommitté, vari Föreningen utsåg två ledamöter och varje avdelning anmodades utse en ledamot och en suppleant. Som ovan nämnts har kommittén inkommit med utlåtande daterat den 20 dec. 1920.

»Den nya stadsregeringen i Stockholm», föredrag av fil. dr. Yngve Larsson.

Vid ord. stämma den 22 mars:

»Lufttrafikproblemet», föredrag av kapten Lenn. Jacobson.

Vid årsmötet den 23 och 24 mars:

»En planmässig utveckling av Sveriges sjöfartsförbindelser», diskussion med inledningsföredrag av civilingenjör Sven Lübeck.

Demonstration av »Nya stadshusbygget», under ledning av arkitekt R. Östberg.

»Vaporackumulatorer», föredrag av överingenjör Nils Frenne.

»Förslag till ny ingenjörssammanslutning för organisatoriska frågor», diskussion med inledningsföredrag av civilingenjör Sven Norberg. I anledning av det stora intresse som inom Svenska Teknologföreningen såväl som inom andra tekniska föreningar visat sig förefinnas för bildande av en sammanslutning avsedd att tillvarata ingenjör- och teknikerkårens ekonomiska och administrativa intressen, uppdrogs åt Sv. T. F:s styrelse att föranstalta om tillsättande av en kommitté för utarbetande av förslag till en dylik organisation. Styrelsen utsåg i anledning därav fem personer till ledamöter i en dylik kommitté och föreslog de övriga samarbetande tekniska föreningarna att likaledes utse ledamöter i kommittén och att medgiva att kostnaderna för kommitténs arbete finge bestridas efter samma

principer, som gälla för s. k. »samarbetsdelegation». Detta förslag har även av resp. föreningar antagits. Kommittén har under året haft ett flertal sammanträden och resultatet av dess arbete torde inom kort föreligga. En konferens mellan representanter för kommittén och Föreningens styrelse ägde rum vid dennas sammanträde den 10 nov. 1920.

Vid allmänna sammankomsten den 13 och 20 okt.

»Patentlagstifningskommitténs betänkande VI, med förslag till ny lag om patent m. m., diskussion med inledningsföredrag av ordföranden i den kommitté, som av Föreningens styrelse haft i uppdrag utarbeta förslag till utlåtande om lagförslaget, överingenjör E. A. Forsberg. Efter långvarig debatt antogs ett på grundval av kommitténs förslag avfattat utlåtande, som sedermera expedierades med underdånig skrivelse den 1 nov. 1920.

Vid allmän sammankomst den 27 dec.

»Forstadsbaner i Kristiania och Aker», föredrag av f. v. statsrådet H. T. Darre-Jenssen.

Bland övriga ärenden, som föranlett till åtgärder från Föreningens sida under året märkas följande:

Till Kungl. Socialstyrelsen har avlåtits två skrivelser från Avd. för Husbyggnadskonst angående *reseunderstöd för arkitekter för studier i utlandet av bostadsfrågan*.

Sedan Föreningens Avdelningar för Husbyggnadskonst samt för Väg- och Vattenbyggnadskonst enats om »Kvalitetsbestämmelser för murtegel», och även Sveriges tegelindustriförening anslutit sig till samma normer, hava dessa utgivits som Föreningens handbok N:r. VI (omarbetad.)

På framställningen av Avd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst har den 5 mars 1920 avlåtits und. skrivelse med framhållande av att *en trafikstadga för gatu- och vägtrafiken* är av behovet påkallad.

Sedan Föreningens *Elektroteknikkommitté* avgivit utlåtande, anmodade styrelsen samtliga Föreningens avdelningar att därom avgiva yttranden. Sedan dessa inkommit, hava de

samma jämte kommitténs utlåtande delgivits K. Tekn. Högskolans styrelse.

Genom skrivelse den 12 mars 1920 anmodades Föreningen att utse en representant att i egenskap av sakkunnig inom K. Socialstyrelsen deltaga i utarbetande av grunder och arbetsplan för en *utredning rörande löne- och övriga arbetsförhållanden för förvaltnings- och teknisk personal av högre och lägre grad utanför statsjänst*. Styrelsen utsåg härtill ingenjör Harald Håkansson.

Utlåtande från Avd. för Skeppsbyggnadskonst beträffande föreskrifter rörande *beräkning av diametern av fartygsdävertar* har expedierats till K. Kommerskollegium.

Efter hemställan av den av Fören. utsedda kommittén för avgivande av utlåtande rörande *förordningen om mått, måt och vikt*, har und. skrivelse avlåtits med hemställan om förnyad utredning i ärendet.

Rörande till Föreningen remitterat förslag till *stadga ang. brandskydd vid celluloids tillverkning och bearbetande m. m.* har av kommitté, utsedda av Föreningens Avd.:ar för Kemi och Bergsvet. samt Väg- o. Vattenb.-konst, avgivits ett utlåtande, som på grund av ärendets brådskande natur direkt överlämnats till Kungl. Maj:t med underdånig skrivelse.

På hemställan av Avd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst hava vidare expedierats underdåniga skrivelser, dels ang. *åtgärder för införande av ett enhetligt komparationsplan för avvägning*, dels ang. »*Tekniska bestämmelser för anläggning och drift av enskilda järnvägar*».

För beredande av understöd åt behövande ingenjörer och arkitekter i Österrike och deras efterlevande har under året genom Föreningen föranstaltats om en s. k. »*Yrkeskamratsamling*», som inbragt ett belopp av sammanlagt 17 507 kr. vilket tillställts Österreicherischer Ingenieur und Architekten Verein. Inom Avd. för Husbyggnadskonst har dessutom en särskild insamling gjorts till förmån för österrikiska arkitekter och har därvid samman skjutits 30 492:64 kr., som efter avdrag för omkostnader

tillställts Sveriges minister i Wien för utbetalning till Zentralvereinigung der Architekten Oesterreichs.

Sedan den av Föreningen utsedda organisationskommittén för anordnande av ett *svensk-amerikanskt ingenjörsmöte i Stockholm 1920*, vartill Föreningen i sept. 1919 utfärdade inbjudan, utarbetat fullständigt program för mötet och i huvudsak träffat alla förberedelser för detsamma, ankom i februari 1920 telegram från mötets generalkommitté i Chicago, vari föreslogs mötets uppskjutande till år 1921, på grund av att svårigheter mött för en stor del av de personer, som ämnat från amerikansk sida delta i mötet, att sommaren 1920 lämna Amerika. I anledning härav beslöt styrelsen att helt inställa det planerade mötet. Sedermera framkomna förslag från svensk-amerikanskt håll om event. anordnande av en internationell ingenjörskongress i Sverige har styrelsen hittills ej ansett sig böra biträda, särskilt med hänsyn till rådande ekonomiska depression.

11. Handböcker och handlingar.

Av Föreningens handlingar hava följande nummer utkommit:

Handbok N:o VI, omarbetad, Kvalitetsbestämmelser för murtegel.

Handbok N:o IX, omarbetad, Normer för provning och bedömning av elektriska maskiner och transformatorer.

N:o 130. *Svenska Teknologföreningens verksamhet under år 1919. Styrelse- och revisionsberättelser* avgivna till Föreningens stämma den 23 mars 1920 av Svenska Teknologföreningens styrelse och Föreningens revisorer.

Svenska Teknologföreningens Fastighets A.-B:s styrelseberättelse för år 1919. (F).

131. *Berättelse över A.-B. Svenska Teknologföreningens Förlags verksamhet år 1919.*

132. Utredning rörande *Svenska Ingenjörers löneförhållanden under 1918*, utförd av Svenska Teknologföreningens styrelse tillsatta kommitterade. (F).

133. *Förnyat förslag till Normer för elektriska maskiner och*

transformatorer (Svenska Teknologföreningens handbok IX) avgivet till Svenska Teknologföreningens Avdelning för Elektroteknik, av Svenska Elektrotekniska kommittén, subkommitté för maskinnormer. (E).

134. *Förslag till åtgärder att befordra införandet av enhetligt komparationsplan vid viktigare avvägningar inom landet*, utlåtande avgivet av Svenska Teknologföreningens Avdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst den 28 april 1913 tillsatta kommitterade. (V).

135. *Förslag till yttrande beträffande Patentlagstiftningskommitténs betänkande VI*, avgivet av Svenska Teknologföreningens styrelse tillsatta kommitterade. (F).

136. *Förslag till ändrad lydelse av stadgarnas §§ 20, 21 och 22 avseende höjda ledamotsavgifter m. m. och Förslag till budget för år 1921 för Svenska Teknologföreningen* av Föreningens styrelse avgivna till extra stämman den 27 okt. och till ordinarie stämman den 17 nov. 1920. (F).

12. Donationer och gåvor.

Utöver de donationer av penningar samt obligationer och aktier i Sv. T. F:s fastighetsaktiebolag, som omnämnas i den ekonomiska berättelsen, har Föreningen under året fått mottaga:

Tre st. etsningar av fröken R. Nordensten, skänkta av överingenjör E. A. Forsberg, direktör B. Ingeström och direktör O. Rystedt.

13. Personal.

Inom Föreningens personalorganisation hava under året inga personalombyten av betydelse förekommit.

14. Ekonomi.

Angående Föreningens ekonomi hänvisas till särskild av Styrelsen upprättad ekonomisk redogörelse.

Stockholm den 9 febr. 1921.

För Svenska Teknologföreningens styrelse

HJ. FOGELMARCK.

K. A. Fröman.